

Stručná správa z konferencie

Podoby slobody - 9. slovenské a české sociologické dni, ktorá sa konala v dňoch 21. – 22. novembra 2019 v Kongresovom centre SAV Smolenice.

Už názov konferencie, ktorú spoločne organizovala Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV a Sociologický ústav SAV s rozhodujúcim ideovým a organizačným podielom riešiteľov projektu APVV č. 15-0653 Hodnoty v dynamike spoločenských zmien na Slovensku a v Európe (HODYSE), naznačuje mnohé o jej tematickom zameraní.

Konferencia bola venovaná sociologickej reflexii vývoja českej a slovenskej spoločnosti po roku 1989. Jej účastníkmi boli takmer rovným dielom slovenskí a českí sociológovia (60 účastníkov, z toho 43 s príspevkami). Ich vystúpenia sa v súlade s koncepciou konferencie, zameriavali na meniace sa podmienky, podoby a dôsledky

individuálne aj kolektívne prežívanej slobody a na analýzu skúmaných procesov ako súčasti globálnych premien.

Rokovanie konferencie bolo rozdelené do troch plén s vyžiadanými príspevkami a šiestich sekcií. Konferenciu otvorila zástupkyňa riaditeľa SÚ SAV a vedúca projektu APVV HODYSE prof. Silvia Miháliková (*obrázok hore*) a predsedníčky oboch

sociologických spoločností, ktoré sa každé dva roky striedajú v udržiavaní tradície stretnutí českých a slovenských sociológov, doc. Dr. Helena Kubátová, predsedníčka Českej sociologickej spoločnosti (*na obrázku vľavo*) a prof. Monika Čambáliková, predsedníčka Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV.

Úvodný referát prvého pléna konferencie predniesla prof. Gabriela Lubelcová z katedry sociológie FiF UK v Bratislave (*foto na d'alšej strane hore*). Predstavila v ňom kľúčové

konceptuálne rámce poňatia životných šancí a identifikáciu ich kľúčových distribučných mechanizmov a analyzovala dynamiku subjektívneho vnímania životných šancí a názorov na podmienky životného úspechu na základe opakovane realizovaných výskumov na Slovensku (najmä ISSP 1992, 2001, 2009 a 2016).

Ďalším úvodným referátom bol provokujúci príspevok *Třicet let po pádu komunismu, aneb od regulace k individuální svobodě a zase zpátky?* od RNDr. Tomáše Kosteleckého, riaditeľa Sociologického ústavu AV ČR v Prahe (obrázok dole vpravo). Kostelecký v ňom spochybnil ilúziu spoločnosti bezbrehej slobody a na mnohých príkladoch analyzoval nové typy regulačných mechanizmov od trhu po nadštátne entity.

Druhé konferenčné plénum bolo venované vývoju českej a slovenskej sociológie po páde komunizmu. Rozsiahly referát, spoločne pripravili Dušan Janák z Univerzity Palackého v Olomouci a Robert Klobucký zo Sociologického ústavu SAV (obrázok dole).

Predostreli v ňom dôkladnú diagnostiku inštitucionálneho a personálneho zázemia oboch sociológií, charakteristiku tematickej produkcie a tiež rozbor zarážajúcich rozdielov v personálnych podmienkach reprodukcie disciplíny, najmä pokiaľ ide o počty absolventov doktorandského štúdia.

Na záverečnom pléne vystúpil profesor Ladislav Rabušic z FSS Masarykovej univerzity a Miloslav Bahna, riaditeľ Sociologického ústavu SAV. Ladislav Rabušic (obrázok na d'alej strane hore) vo svojom príspevku testoval hypotézu

o kompatibilite demografického správania a názorov verejnosti na populačné otázky (otázky manželstva, jednorodičovstva, želaného počtu detí a pod.). L. Rabušic na základe analýzy demografických dát a dát z EVS a ďalších zisťovaní postojov ukázal, že v oboch spoločnostiach možno pozorovať pomerne výrazný súlad medzi postojmi a demografickým správaním.

Miloslav Bahna sa vo svojom plenárnom vystúpení zameril na aktuálnu tému Brexitu a na subverziu jeho zabehnutých vysvetlení. Na analýze migračných tokov z nových členských štátov EÚ do Veľkej Británie v rokoch 2004 až 2016 ukázal, že negatívne nálady britského obyvateľstva voči členstvu v Únii významne súviseli s rastúcim počtom ekonomických migrantov. Jeho analýza presvedčivo podporovala hypotézu, že za Brexit do značnej miery môže nepredpokladaný objem prisťahovalcov z východu Európy a prežívaný diskomfort časti britských obyvateľov, respektíve jeho mediálne dramatisovanie.

Rokovanie konferencie bolo pre značný záujem o účasť a najmä pre veľký počet kvalitných príspevkov rozdelené do súbežne bežiacich sekcií (vždy dve súčasne): sekcia teoretického výskumu, sekcia lokálnych

a regionálnych štúdií, sekcia generácií a životných dráh, sekcia výskumu ekonomických zmien a zmien v organizácii práce, sekcia výskumu občianskej spoločnosti, občianskeho aktivizmu a politiky a sekcia venovaná sociológii náboženstva. Na tomto mieste nie je možné priblížiť zaujímavé postrehy a úvahy, ktoré odzneli v jednotlivých referátoch a v diskusii, či už na pléne, v sekciách alebo mimo oficiálneho programu konferencie.

Veríme však, že zmyslupnosť, intelektuálnu podnetnosť a priateľskosť tohto podujatia, ktorú účastníci opakovane oceňovali, sa premietne do ich publikačných výstupov, s ktorými sa českí aj slovenskí sociológovia budú môcť onedlho zoznámiť.

Silvia Miháliková, Zuzana Kusá

Spoločná fotografia účastníkov konferencie na terase Smolenického zámku

A niekoľko záberov zo sekcie lokálnych a regionálnych štúdií

